

Raje Ramrao Mahavidyalaya, Jath

Course Name: - B.A Part I

Subject Name:- Economics

Semester : - I Paper No : - I Paper Code : Economics P-I DSC B-14

Question Bank

प्रश्न 1 : खालील प्रश्नांची योग्य पर्याय निवडून उत्तरे द्या. (०५ गुण)

1. हंगामी बेरोजगारी प्रामुख्याने..... क्षेत्रात आढळते

- 1) उद्योग
- 2) शेती
- 3) व्यापार
- 4) सेवा

2. पुढीलपैकी दारिद्र्य वाढीचे कोणते कारण नाही

- 1) वाढती लोकसंख्या
- 2) मंद आर्थिक विकास
- 3) प्रादेशिक विकास
- 4) वाढती आर्थिक विषमता

3. तेजी-मंदी च्या व्यापार चक्र मुळे निर्माण होणाऱ्या बेरोजगारीसबेरोजगारी असे म्हणतात

- 1) आर्थिक बेरोजगारी
- 2) संरचनात्मक बेरोजगारी
- 3) हंगामी बेरोजगारी
- 4) चक्राकार (चक्रीय) बेरोजगारी

4. "एखाद्या व्यक्तीला त्याने जोपासलेल्या मुल्याप्रमाणे जीवन जगता न येणे म्हणजे दारिद्र्य होय" हे विधान कोणी मांडले.

- 1) डॉ. पिगू
- 2) डॉ. मार्शल
- 3) लॉर्ड केन्स
- 4) डॉ. अमर्त्य सेन

5. व्यक्तीला आपल्या दैनंदिन गरजा पूर्ण करण्यासाठी किमान एका विशिष्ट प्रमाणात उत्पन्न मिळालेच पाहिजे. या किमान उत्पन्न पातळीपेक्षा जर कमी उत्पन्न मिळत असेल तर त्याला म्हणतात.

- 1) सापेक्ष दारिद्र्य
- 2) निरपेक्ष दारिद्र्य
- 3) सापेक्ष आणि निरपेक्ष दारिद्र्य
- 4) मानसिक दारिद्र्य

6. सन..... मध्ये पर्यावरण आणि आर्थिक विकास यावरील जागतिक समितीने (Brutland) समितीने प्रथमच शाश्वत विकास ही संकल्पना मांडली.

- 1) 1991
- 2) 2000
- 3) 1971
- 4) 1987

7. पुढीलपैकी समावेशक वृद्धीचे निकष कोणते आहेत

- 1) दारिद्र्य निर्मूलन
- 2) रोजगार निर्मिती
- 3) जीवनावश्यक वस्तूंची उपलब्धता
- 4) वरील सर्व

8. मानवी विकासामध्ये पुढीलपैकी कोणत्या घटकांचा समावेश होतो.

- 1) आरोग्याच्या सोयी
- 2) शिक्षण
- 3) मुलभूत सेवा सुविधांचा पुरवठा
- 4) वरील सर्व

9. स्वातंत्र्यप्राप्तीच्या वेळी भारतीय अर्थव्यवस्थेमध्ये लोक शेतीवर अवलंबून होते

- 1) 50%
- 2) 70%
- 3) 40%
- 4) 80%

10. भारताची दुसरी पंचवार्षिक योजना यांच्या प्रतिमा नावावर आधारित होती.

- 1) महालनोबीस
- 2) चक्रवर्ती
- 3) गाडगीळ
- 4) दांतवाला

11. भारतीय दारिद्र्याची संकल्पना यांनी मांडली

- 1) महात्मा गांधी
- 2) दादाभाई नवरोजी
- 3) अमर्त्य सेन
- 4) दांडेकर आणि रथ

12. यांच्या मते देश गरीब आहेत कारण तो गरीब आहे

- 1) डॉ. मार्शल
- 2) डॉ. अमर्त्य सेन
- 3) डॉ. माल्थस
- 4) प्रा. नर्स

13. दारिद्र्य निर्मूलनासाठी अवर्षण प्रवण क्षेत्र कार्यक्रम सन..... मध्ये राबविण्यात आला

- 1) 2020
- 2) 2005
- 3) 1980
- 4) 1973

14. ही प्रामुख्याने शेती क्षेत्रात आढळते.

- 1) छुपी बेकारी
- 2) चक्रीय बेरोजगारी
- 3) घर्षणात्मक बेकारी
- 4) संरचनात्मक बेरोजगारी

15. संपूर्ण ग्रामीण रोजगार योजनासाली सुरू करण्यात आली

- 1) 1980
- 2) 1880
- 3) 1982
- 4) 2001

16. सन 2011-12 मध्ये देशातील एकूण लोकसंख्येपैकी लोकसंख्या दारिद्र्य रेषेखालील होती

- 1) 14 टक्के
- 2) 22 टक्के
- 3) 35 टक्के
- 4) 40 टक्के

17. भारताचे पहिले औद्योगिक धोरण सन..... मध्ये जाहीर करण्यात आली.

- 1) 1951
- 2) 1991
- 3) 1980
- 4) 1948

18. भारताची वसाहतवादी अर्थव्यवस्थाव्यापाराशी जोडली गेली होती.

- 1) स्वदेशी
- 2) विदेशी
- 3) अंतर्गत
- 4) यापैकी नाही

19. स्वातंत्र्यप्राप्तीपासून भारतीय अर्थव्यवस्थेत दरडोई उत्पन्नाची पातळी होती.

- 1) घटती
- 2) वाढती
- 3) स्थिर
- 4) यापैकी नाही

20. शाश्वत विकासाची संकल्पना ही विकास आणि यामधील संबधाचे स्पष्टीकरण करते.

- 1) पर्यावरण
- 2) पाणी
- 3) हवा
- 4) माती

21. भारतात मत्सेदारी चौकशी समितीची स्थापना मध्ये करण्यात आली.

- 1) १९४६
- 2) १९५६
- 3) १९६०
- 4) १९६५

22. पायाभूत निर्देशांकानुसार सन 2005-06 मध्ये हे राज्य प्रथम क्रमांकाचे होते.

- 1) पंजाब
- 2) हरियाणा
- 3) गुजरात
- 4) महाराष्ट्र

23. भारतात दर वर्षांनी वित्त आयोगाची स्थापना करण्यात येते.

- 1) 3
- 2) 5
- 3) 10
- 4) 7

24. 'चिरकाल टिकणारा विकास म्हणजे शाश्वत विकास होय'. हे विधान आहे.

- 1) चूक
- 2) बरोबर
- 3) अस्पष्ट
- 4) संदिग्ध

25. लोकसंख्या नियंत्रण आणि आर्थिक विकासाची गती वाढविल्याने बेरोजारीचा प्रश्न सोडविता येतो. हे विधान आहे.

- 1) चूक
- 2) बरोबर
- 3) अस्पष्ट
- 4) संदिग्ध

26. भारतीय अर्थव्यवस्थेच्या स्थिरावतेची पुढीलपैकी कोणती कारणे आहेत

- 1) साधनसामग्रीची अल्पता
- 2) लोकसंख्येचा ताण
- 3) मागास तंत्रज्ञान
- 4) वरील सर्व

27. भारतीय अर्थव्यवस्थेमध्ये संरचनात्मक बदलांमध्ये अद्यापि कोणती समस्या दिसून येते
- 1) औद्योगिक आजारपण
 - 2) उत्पादन क्षमतेचा अपुरा वापर
 - 3) प्रादेशिक असमतोल यामधील वाढ
 - 4) वरील सर्व
28. दारिद्र्यात घट होण्यासाठी ची गरज आहे असे मत अमर्त्य सेन यांनी म्हटले आहे
- 1) समावेशक वृद्धि
 - 2) निर्यात मधील वाढ
 - 3) वरील दोन्ही
 - 4) दोन्ही पैकी एकही नाही
29. समावेशक वृद्धीचे ध्येय प्राप्त करण्यासाठी पुढीलपैकी कोणत्या उपाययोजना करता येतील
- 1) मानवी कौशल्यामध्ये वाढ करणे
 - 2) महिलांचा सहभाग वाढविणे
 - 3) दारिद्र्य निर्मूलन
 - 4) वरील सर्व
30. दीर्घकाळ टिकून राहणारा विकास म्हणजे..... विकास होय
- 1) व्यापार
 - 2) आर्थिक
 - 3) शाश्वत
 - 4) यापैकी नाही
31. शाश्वत विकासाच्या कल्पनेमध्ये विकास आणि पर्यावरण यामधील समाजाचा विचार केला जातो का?
- 1) नाही
 - 2) होय
 - 3) अंशः सत्य
 - 4) वरीलपैकी कोणतेच नाही
32. व्यक्तीच्या विशिष्ट आर्थिक पातळी वरून..... दारिद्र्याची संकल्पना लक्षात येते
- 1) सापेक्ष
 - 2) निरपेक्ष
 - 3) वरीलपैकी कोणतेच नाही
 - 4) वरील दोन्ही

33. ओझा यांच्या मते प्रत्येक व्यक्तीला दररोज आहारातून किमान..... इतकी उष्मांकाची गरज असते
- 1) 2250
 - 2) 2800
 - 3) 3000
 - 4) 3500
34. उच्च उत्पन्न गटातील लोकांशी तुलना करता तळाच्या उत्पन्न गटातील लोक गरीब आहेत असे समजले जाते त्याला दारिद्र्य असे म्हणतात
- 1) निरपेक्ष
 - 2) सापेक्ष
 - 3) वरील दोन्ही
 - 4) वरीलपैकी कोणतेच नाही
35. पुढीलपैकी दारिद्र्याची कारणे कोणती
- 1) मंदा आर्थिक विकास
 - 2) बेकारी
 - 3) शेतीची अल्प उत्पादकता
 - 4) वरील सर्व
36. पुढीलपैकी बेकारीचा कोणता प्रकार आहे
- 1) ऐच्छिक बेकारी
 - 2) चक्राकार बेकारी
 - 3) संरचनात्मक बेकारी
 - 4) वरील सर्व
37. भारतामध्ये पुढीलपैकी कोणत्या कारणामुळे बेरोजगारी वाढली
- 1) यांत्रिकीकरणावर भर
 - 2) व्यावसायिकतेचा अभाव
 - 3) वरील दोन्ही
 - 4) वरील पैकी कोणतेच नाही
38. बेरोजगारी दूर करण्यासाठी पुढीलपैकी कोणता उपाय करता येईल
- 1) लोकसंख्या वाढ रोखणे
 - 2) औद्योगिकीकरणाला चालना देणे
 - 3) वरील दोन्ही
 - 4) वरील पैकी कोणतेच नाही

39. भारतात राष्ट्रीय ग्रामीण रोजगार योजना केव्हा सुरु झाली
- 1) 1980
 - 2) 1990
 - 3) 1995
 - 4) 2000
40. खालीलपैकी कोणत्या कारणामुळे भारतामध्ये लोकसंख्या वाढीमध्ये भर पडली आहे
- 1) दारिद्र
 - 2) निकृष्ट हरी
 - 3) कुटुंब नियोजनाचा अल्प प्रतिसाद
 - 4) वरील सर्व
41. खालीलपैकी कोणत्या उपायांनी लोकसंख्या वाढीवर नियंत्रण आणता येते
- 1) साक्षरता वाढविणे
 - 2) सामाजिक व सांस्कृतिक प्रगती करणे
 - 3) लोकसंख्येचे स्थलांतर
 - 4) वरील सर्व
42. भारतामध्ये कुटुंब नियोजन कार्यक्रमास केव्हा सुरुवात झाली
- 1) 1947
 - 2) 1948
 - 3) 1952
 - 4) 1956
43. भारतामध्ये खालीलपैकी कोणता काळ राष्ट्रीय आणीबाणीचा काळ म्हणून ओळखला जातो
- 1) 1975-77
 - 2) 1947-51
 - 3) 1951-55
 - 4) 1991-95
44. सन 2000 च्या नवीन लोकसंख्याविषयक धोरणाची प्रमुख वैशिष्ट्ये कोणती
- 1) ग्रामीण भागात प्रसुतीच्या सुविधा वाढविणे
 - 2) कुटुंब कल्याणाच्या सुविधा पुरविणे
 - 3) महिलांना सकस आहार व चांगले आरोग्य प्रदान करणे
 - 4) वरील सर्व

45. भारतात लोकसंख्येची घनता आहे
- 1) घटत
 - 2) वाढत
 - 3) स्थिर
 - 4) यापैकी नाही
46. बेटी बचाव बेटी पढाव या अभियानाची सुरुवात केव्हा झाली
- 1) 2015
 - 2) 2000
 - 3) 1991
 - 4) 1981
47. भारतामध्ये राष्ट्रीय साक्षरता अभियानाची सुरुवात केव्हा झाली
- 1) 1988
 - 2) 2000
 - 3) 1991
 - 4) 1981
48. भारतामध्ये सर्व शिक्षा अभियान केव्हापासून सुरू झाले
- 1) 1985
 - 2) 2001
 - 3) 1995
 - 4) 1999
49. सन 2011 च्या जनगणनेनुसार भारतामध्ये साक्षरतेचे प्रमाण किती टक्के होते
- 1) 74
 - 2) 90
 - 3) 50
 - 4) 60
50. भारतामध्ये शहरी भागापेक्षा ग्रामीण भागात बालमृत्यू दर..... आहे
- 1) अधिक
 - 2) कमी
 - 3) दोन्ही पैकी नाही
 - 4) स्थिर

प्रश्न 2 : टीपा लिहा . (6 पैकी 4)

(२० गुण)

1. सर्वसमावेशक वृद्धी व त्याचे निकष
2. शाश्वत विकास
3. दारिद्र्याची संकल्पना
4. बेरोजगारीचे प्रकार
5. भारतातील सामाजिक विषमता
6. स्थूल राष्ट्रीय उत्पादन म्हणजे काय?
7. राष्ट्रीय उत्पन्नाची संकल्पना
8. दरडोई उत्पन्न
9. मानवी विकास निर्देशांक
10. लोकसंख्येच्या वाढीची कारणे
11. जन्मदर आणि मृत्युदर
12. आर्थिक विकास
13. स्वातंत्र्याच्या वेळी असलेल्या भारतीय अर्थव्यवस्थेची प्रमुख वैशिष्ट्ये
14. समावेशक वृद्धी
15. दारिद्र्याची कारणे सविस्तर सांगा.
16. बेरोजगारी दूर करण्यासाठी उपाययोजना
17. दारिद्र्य दूर करण्यासाठी उपाययोजना
18. लोकसंख्या कमी करण्यासाठी
19. देशांमध्ये वाढती आर्थिक व सामाजिक विषमता दूर करण्यासाठी उपाययोजना
20. भारतातील विभागीय असंतुलन दूर करण्यासाठी उपाययोजना

प्रश्न 3 : खालील प्रश्नांची उत्तरे द्या. (दोनपैकी एक)

(१० गुण)

1. स्वातंत्र्याच्या वेळी असलेल्या भारतीय अर्थव्यवस्थेची प्रमुख वैशिष्ट्ये सविस्तर स्पष्ट करा
2. स्वातंत्र्य पासून भारतीय अर्थव्यवस्थेमध्ये कोण कोणते संरचनात्मक बदल झाले आहेत यावर चर्चा करा
3. समावेशी वृद्धी म्हणजे काय? समावेशक वृद्धीचे निकर्ष सांगा.
4. शाश्वत विकास म्हणजे काय ? शाश्वत विकासाचे दर्शक स्पष्ट करा.
5. दारिद्र्य म्हणजे काय ते सांगून सापेक्ष आणि निरपेक्ष दारिद्र्याच्या संकल्पना स्पष्ट करा.
6. दारिद्र्याची कारणे सविस्तर सांगा.

प्रश्न 4 : खालील प्रश्नांची उत्तरे द्या. (दोनपैकी एक)

(१० गुण)

1. बेरोजगारी म्हणजे काय बेरोजगार चे प्रकार सांगा.
2. बेरोजगारीचे कारणे सांगा.
3. देशांमध्ये वाढती आर्थिक व सामाजिक विषमतेची कारणे सांगा.
4. भारतातील विभागीय असंतुलनाची समस्या यावर सविस्तर चर्चा करा.
5. भारतामध्ये दरडोई उत्पन्न कमी असण्याची कारणे सांगा.
6. भारतातील लोकसंख्या वाढीचे कारणे सांगा.